

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Candela Evangelica

Landsberg, Johannes Justus

[Köln], 1526

VD16 J 1187

Illustratum primum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34415

stinus tarde didicit, de quo postea conquestus est.
Trahere et docere a patre est, ex nobis discere. Et
de igitur in Iuda sicut in alijs innumerabilibus se
ueritatem misericordissimi dei. Recens calidus san
guis Christi non saluauit discipulum, qui tamen saluauit la
tronem. Ecce quanta seueritas circa eum qui confite
batur, dicens: Peccavi tradens sanguinem iusti, et
quanta benignitas ad dicentem in extremo spiritu, Me
mento mei. Deus bonorum nostrorum non eget, si ta
men debebat opus magne misericordie circa latronem ex
ercere, oportebat esse latronem cui miseretur. Si de
bet deus declarare iustitiam suam in gloriam suam,
debet necesse est unicuique dare per iustam sententiam
secundum merita sua. Sic ergo indiget creaturis pro ma
nifestatione glorie sue, sed a creaturis nihil recipit,
sed ipse dat omnibus affluenter Jacob. I. Nemo des
bet gratie dei diffidere, nec misericordiam eius despe
rare, tamen secundum monita beati apostoli philippens.
2. cum metu et tremore debemus nostram salutem ope
rari, non dicit confidere et sperare, sed operari, et in illo
est meritum nostrum. Dicitur enim psal. 65. Venite et vi
dete opera dei terribilis in oculis super filios hominum.
Candela adhuc ardens et lucens, alia quaedam septem
noctibus explosis haud absimilia, illustrando cons
futatur. Idcirco sequentes distinctiones illustrata sunt
vocata.

Illustratum primum.

Nunc libet ad alia quedam descendere, ad videndum
per candulam nostram quedam, quae septem cum
explosis noctibus tenebris sunt inuoluta. Miran
da cecitas. Dicunt heretici quod Judas et ceteri pessimi
peccatores, etiam qui in tota vita sua nil boni fecerunt,
et obstinati in malo usque ad finem vite extiterunt,
per modicam orationem et breuissimo opere. scilicet pes
tendo veniam, posse sibi ipsi dei reconciliationem
impetrare: et nolunt fateri quod beata dei genitrix, vel
omnes sancti iam regnantes cum Christo, hoc possunt
efficere, quasi Judas vel sui siles plus possent apud
deum, quam omnes sancti, cum tamen praetectorum primum aperte

Judas

p. 7

27
in scripturis nō habeatur nisi de latrone: Scdm vet
ro. s. quod merita sanctorū z orationes suffragant vī
uis, in scripturis sanctis manifeste contineatur, sic
ut est illud Apocal. 8. vbi dicitur de angelo vt daret
de orationibus sanctorū om̄ium super altare aureū,
zc. Et in Job cap. 5. dicitur: Ad aliquem sanctorū
conuerrere. Et cap. 33. Si fuerit pro eo angelus lo
quens vnus de milibus, vt annūtiēt hominis equi
tatem, miserebitur eius zc. Unde beatus Gregori
us in homilia ait: Necessē ē fratres charissimi, vt in
omne quod agimus, om̄ipotentis super nos domini
consilia occulta timeamus: ne dum mens nostra ex
terius fusa, a sua se voluntate non reuocat, intus cō
tra eam iudex terribiliter aduersa disponat. Qd̄ be
ne psalmista intuens, ait: Venite z videte opera do
mini q̄s terribilis est in psiliis super filios hoīm. Vi
dit namq̄ qd̄ alius misericorditer vocatur, ali⁹ iustis
tia exigēte repellitur. Et quia alia parcēdo, alia iras
scendo dominus disponit, expauit qd̄ penetrare nō
potuit: et quod non solum inuestigabilem, sed etiam
in quibusdam suis sententiis inflexibilem vidit, ter
ribilem in psiliis esse memorauit. Cum metu igit et
tremore nostram salutem operari debemus. Nō nul
li em̄ (vt idē sanctus in alia homilia ait) bona nec in
choant, nōnulli vero in bonis que inceperunt, minis
me persistunt. Alter pene totam vitā ducere in pra
uitate pspicitur, sed iuxta finem vite a prauitate sua
per districte penitētie lamenta reuocatur. Alter ele
ctam videtur vitam ducere, tñ hunc ptingit ad erro
ris nequitiam iuxta finem vite declinare. Alius bo
num bene inchoat, melius psummat. Alius i malis
actibus a primeua etate se deiicit, z in eisdem operi
bus semper seipso deterior cōsummat. Tanto ero
go sibi vnusquisq̄s solite metuat, quāto ignorat qd̄
restat: Hec sanctus Gregorius. Et. 2. Machab. 15.
dicitur: Hic est qui multum orat pro populo et vni
uersa sancta ciuitate, Hieremias propheta domini.
Item Hieremie. 15. innuitur, q̄ si sancti orarēt pro

populo, nollet tñ eos audire dñs propter nimia ofa
fensam. Aut em: Si steterint Moyses z Samuel co
ram me, non est aia mea apud pplm istu. Sup q̄ sic
ait s. Greg. quasi diceret: nec illos modo p amicis an
dio, q̄s magne virtutis merito orare etiã pro inimicis
scio. Manifeste innuit ibid̄ propheta Hieremias,
q̄ sancti orat̄ pro poplo. Et in euange. Luce. xvj. di
ues epulo orauit vt Lazarus ad eum mitteret, z re
frigeraret modica aque gutta linguã eius. Atiq̄ nõ
modicissimam aque guttam petiuit, q̄a aqua ibid̄
non habetur, nec etiam ipse linguam habebat, que
refrigerari posset: quam etiam si habuisset nihil illa
aqua in talibus flammis iuuisset, sed vel minimũ suf
fragium Lazari exposculauit, quo sua pena mitiga
retur per linguam contracta. Grat̄ Christus eter
na sapientia hanc parabolam tenuisset, si merita vel
orationes sanctorum viuos z defunctos iuuare nõ pos
sent. Qd̄ aut̄ diues non impetrauit qd̄ petijt, innuit
q̄ damnat̄ (qualis ipse erat) nulla suffragia merito
rum subuenire p̄nt. Et per hęc voluit amatoz homi
num Jesus suos discipulos z oēs fideles instruere de
his. Accedit ad hęc autoritas sancte m̄ris ecclesie
vniuersalis cum omnibus fidelibus filiis suis: Quo
rum quidam fuerunt nobilissimi, nec numero breuis
qui a deo docti extiterunt, intellectu clarissimi, me
moriam fecundissimi, voluntate optimi, affectu puris
simi, vita integerrimi, miraculis gloriosissimi, deo
gratissimi, doctrina in vbo z scriptis vtilissimi. Ex
his nobilissimis in spiritu z ceteris fidelibus, corp̄
Christi mysticum compositum, cum iuxta sententiã
Apostoli ad Ephe. 4. simus inuicem membra, reci
pit a capite suo Christo spiritu eius, de quo Apo
stolus Rom. 8. Qui spiritum Christi nõ habet, hic
non est eius qui viuificat totũ corpus, et docet vti
lia, iuxta dictum Isaie prophete capite. 48. z insu
per docet om̄em veritatẽ iuxta doctrinam dñi Jesu
Johan. 6. Hęc inq̄ ecclesia viuens de spiritu Chri
sti, que in terris degens dicitur militans, docet q̄ ec

Sicut orat̄ p̄
p̄lo

defunctis

sanctis

capit
membra
corpus

ecclesia in celo triumphans, et de eodem Christi spiritu
tu uiuens, orat pro membris Christi adhuc militan-
tibus uiuis, nec minus pro purgandis defunctis, et
sua merita communicat eisdem, cum sint inuicem mem-
bra sub vno capite Christo iam triumphante. Qui
vero huius ecclesie auctoritatem negat, quae ecclesia est
columna et firmamentum veritatis. I. Timotheo. 3. cuius ca-
put est Christus Ephe. I. 2. 4. et Coloss. I. Christum
negat, et Christianus non est, quippe impius et infi-
delis. Huius ecclesie in terris caput (sicut vicarius
Christi) fuit sanctus Petrus apostolus, et perseue-
rant omnes sequaces eius legitime electi in locum eius,
ita membra eius sunt omnes fideles catholice et apo-
stolice fidei. Quae quia conuenire non possunt vno in
loco pro multitudine, nec regem, habent caput quod cer-
tos aliquos assumit qui secum regant, sicut in omni com-
munitate fit. Neque enim est domus trium hominum,
vbi non sit caput: nec villa vbi non sit praefectus, vel
ciuitas vbi non sit iudex, aut regnum vbi non sit rex. De
talibus dicitur. I. Petri. 2. Subiecti estote omni hu-
mane creature propter deum, siue regi quasi prece-
lenti, siue ducibus tanquam ab eo missis. Quod si regnum
non est neglectum a deo quin habeat regem, nec castrum
vel villa quin habeant praesidentem, et in veteri testamento
constituti erant in synagoga vel ecclesia
Israël, princeps et summus sacerdos, quibus qua-
lis debebatur obedientia, ut cetera intermittam, reci-
tamus pro illud quod habetur Deuter. 17. vbi dicitur sic:
Si difficile et ambiguum apud te iudicium esse prespe-
xeris, inter sanguinem et sanguinem, causam et causam, le-
pram et non lepram, et iudicium intra portas tuas videris
verba variari, surge et ascende ad locum quem elegerit dominus
deus tuus: veniesque ad sacerdotem Leuitici generis, et ad iudicem
qui fuerit illo tempore, queresque ab eis, quae indicabunt tibi
iudicii veritatem, et facies quodcumque dixerint quae praesunt loco
quem elegerit dominus, et docuerint te iuxta legem eius, sequerisque
sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram vel ad sinistram

Caput

Membra

maiora

A

stram. Qui autem superbierit, nolens obedire sacer-
doti imperio, qui eo tempore ministrat domino deo
tuo, et decreto iudicis morietur homo ille, et auferes ma-
lum de Israel, cunctusque populus audiens timebit,
ut nullus deinceps tumescat superbia: hec ibi. Si
igitur talibus profecit deus iudices, nunquam cogitandum
est, quod deus ecclesiam suam, quam pretio sui sanguinis
acquisiuit, sine rectore reliquerit: Quid dixit Petro,
qui dicitur cephas, id est, capitaneus, Nonne dixit, pasce
oues meas? Nonne ipsi et ceteris ecclesiarum recto-
ribus dixit: Qui vos audit, me audit, et qui vos sper-
nit, me spernit, qui autem me spernit, spernit eum qui me
misit. Luce. Io. Et quid mirum? si vult deus ut suis
discipulis bonis obedientia prestetur, cum vult etiam
quod malis suis vice dominis obediatur, Matthe. 23.
dicens: Super cathedram Moysi sederunt scribe et
pharisei, omnia ergo quecumque dixerint vobis, seruate
et facite, secundum opera vero eorum nolite facere. Hic
aperte ostendit, quod his qui sunt mali propter mala opa
obediendum est propter officium quod gerunt. Sic etiam
apostolus Petrus docet. I. Pet. 2. dicens: Serui sub-
diti estote in omni timore domini, non in bonis et
modestis, sed etiam in dyscolis. Sed in malis preceptis
eis obediendum non est, quia ut dicitur actu. 5. Obedi-
re oportet deo magis quam hominibus. Examinanda sunt
igitur ea que precipiuntur, quo ad illud solum, si vicem con-
tra diuina mandata sunt manifeste et aperte, et tunc non
est obediendum. Extra istud serui obediendum est. Deus
ordinem instituit omnibus creaturis, et singulariter
hominibus. Ideo dicitur Rom. 13. Omnis anima pote-
statibus sublimioribus subdita sit, non est enim pote-
stas nisi a deo, que autem sunt, a deo ordinata sunt. Ita-
que qui resistit potestati, ordinationi dei resistit, que au-
tem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt: hec
ibi. Non licet igitur potestati ecclesiastice resistere,
quia ipsa maior est omni potestati que unquam fuerat, nec
maior erit potestas usque in finem seculi. Est enim insti-
tuta tempore legis gratie ab ipso autore Christo im-

Cephas-1.
capit

Cathedra

Domini
Serui

Obedite

mediate, et tēdit ad commune bonum reipublice charitatis, que fundat super communicatione vel cōmunionē eterne beatitudinis, q̄ deo et hominibus erit communis. Nō em̄ est lex, at potestas similis huic. Quod si ministri infideles vel mali sunt, hoc est p̄ accidēs, nec hoc ordinem institutū a deo corrumpit. Fuerūt innumerabiles sancti ministri in om̄i officio ecclesiastico, precipue in p̄ncipio nascentis ecclesie. Sed et fuerunt simul mali cum bonis. Quapropter Apostolus fidelibus q̄ non debebant p̄latōz facta discutere, scribit ad Hebr̄eos. 13. Obedite prepositis vestris, et subiaceite eis etc. Et Titō scribit capit. 3. Admone istos (s. Christianos) principibus et potestati bus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse etc. Si p̄tātibus secularibus oportet obedire, q̄ tunc tēporis pagani erant, quāto magis oportet sp̄ualibus patribus obedire, etiāsi p̄ accidens aliquis eoz non fuerit exēplaris aut malus. Honor Romano p̄t̄ifici malo exhibitus, non ei inquantū malo prestat, sed tanq̄ vicario dei, et deo p̄statatur principaliter, a q̄ recipiet obediens ei mercedem. Ecclesie ergo dei obediendū est, cuius prelatū turā habet, vicem gerens Petri apostoli, immo verus Christi dei et saluatoris nostri, cui ecclesie promissus sit ipse saluator dicens Johan. 14. Paracletus spiritus sanctus quē mittet pater in nomine meo, ille vos docebit om̄ia, immo docebit vos om̄em veritatem etc. Johan. 16. Veritatē potest dicere etiam per malos ministros, sicut fecit p̄ Caiphā. Et Matth. vltio dicit Iesus: Ecce ego vobiscū sum oībus diebus vsq̄ ad consummationem seculi: Hec verba non p̄t̄ intelligi de apostolis, q̄ vtiq̄ post paucos annos finiti fuerunt in vita seculari, sed intelliguntur dicta ecclesie, cuius ipsi apostoli p̄ma et principalia in nom̄e vsq̄ ad vltimum iustū, qui nasciturus est in finem seculi. Interim dñs Iesus et sp̄s eius manebūt cū ecclesia, quam docebunt et viuificabunt vsq̄ in finem.

verba

extiterunt. Et p̄plebuntur verba hec vsq̄ ad vltimum iustū, qui nasciturus est in finem seculi. Interim dñs Iesus et sp̄s eius manebūt cū ecclesia, quam docebunt et viuificabunt vsq̄ in finem.

Credendū est igit̄ z obediendū ecclesie, q̄ docuit q̄
sancti in celis ꝓmunicāt bona sua uiuis z defunctis,
z orant pro ipsis, quia sunt inuicē membra, vno z eo
dem spū spūaliter uiuētes in Christo Jesu. Mutat̄
io q̄ppe a mortalitate i immortalitatē mēbra Chri
sti nō separat, nec a mutua ꝓmunionē alienat, sed in
melius ꝓmutat. Alioquin caput corporis Ch̄s do
minus influere mēbris ei⁹ iamdiu desisset. Cōmu
nione igit̄ sanctorū permanēre (q̄ est articulus fidei)
ꝓmunicant sancti iam cū Christo regnantes sua suf
fragia z merita uiuis z defunctis efficacius z meli⁹
q̄ ipsi uiuētes cōmunicant defunctis. Quia illi iam
securi sunt z felices, isti x̄o incerti z miseri z indigen
tes aliorū suffragijs. Et hec est sententia beati Hiero
ronymi ꝓtra Vigilantiū, dicētis, Si apostoli z mar
tyres adhuc in corpore positi, p̄nt orare pro ceteris
quando adhuc de se deberēt esse solliciti, q̄tomagis
post coronas, victorias, z triumphos? Unus homo
Moyſes sexcētis milibus armatorū impetrauit ve
niam a deo, z Stephanus Paulo et multis alijs ve
niā deprecabatur, z postq̄ cum Christo esse ceperūt,
minus valebunt? Paulus apostolus ducētas septu
aginta septē sibi dicit i nauī animas donatas, z post
q̄ resolutus cepit esse cū Christo, tunc ora clausur⁹
est? Hec prefulgidum lumē ecclesie Hieronymus.
Fortassis Lutherus vere luteus z pdigiosus turpiū
mendaciorū, ac oīm pene heresum signifer z innou
tor, sapiētior ē Hieronymo, immo ipsa vniuersali ec
clesia, vt ipsius mendacijs vel falsitati magis crede
re debeam⁹ q̄ ecclesie dei lucidissime vitati. Hinc
est q̄ ecclesia vniuersalis letanias instituit, z ad san
ctos preces fudit vltra mille q̄ngentos fere annos,
docta a deo spiritu sancto, q̄ eam viuificat z docet.
Quanta est ista impietas, ecclesie z sanctorū institu
tionem cōtemnere, impugnare, et pro posse delere?
Apostol⁹ Iacobus dicit: Orate pro inuicē vt salues
mini, cap. vltimo. Ecce salutē nostrā in oratione fra
terna posuit. Et apostolus Paulus iubet fieri obse

Credendū est

Communio

Oratio

Letania

craciones, orationes, postulationes, et gratiarum actio-
nes. I. Tim. 2. Et innumeris vicibus petit a fidelibus
pro se orare mortalibus, quoties putamus hoc
feruentius in suis orationibus postulasse ab immor-
talibus? Itē, cum deus cui propriū est misereri, vel-
let veniam prestare amicis Job, noluit tñ hanc da-
reni nisi mediantibus orationibus Job, dicens ad Eli-
phas Themanitē: Frater est furor meus in te, et in du-
os amicos tuos etc. Itē igitur ad seruum meum Job,
et offerte pro vobis sacrificium, Job autē seruus me-
us orabit pro vobis. faciem eius suscipiā, vt nō vo-
bis imputetur stultitia, Job ultimo cap. Ergo p me-
rita viuentium vult deus nostri misereri, quanto ma-
gis sanctorum secum regnantium, sicut dominus Je-
sus Christus iam regnans interpellat pro nobis?

Illustratum secundum.

Assertio purgatorii contra hereticos.

Continuemus vsum candelę nostre adhuc ardē-
tis et lucentis, et inquiramus vt inueniamus in tene-
bris latens animarum purgatoriū. Esse hoc purgato-
rium certissime scitur ex auctoritate vniuersalis eccle-
sie, quā qui negat Christianus non est, de q̄ et de au-
toritate eccleie et obedientia sibi debita iā sufficiēter
dictum est. Cum negante hoc non est disputandum,
nisi per ignem, qui applicitus tali, posset eum etiam
in hac vita ab heresi purgare et docere p̄ experiētiā
q̄ ignis purgat. Superius dixim⁹ de corpore mysti-
co eccleie, et capite ei⁹ Christo, et spū q̄ viuit etc. Igitur
omnes fideles sunt vnū, et ad vnū perpetuum tendūt,
sicut innuit dñs Iesus, orans deum patrem pro suis
discipulis, et pro eis qui credituri erant per x̄bū eo-
rum dicens, vt omnes vnū sint, sicut tu pater in me,
et ego in te, vt et ipsi in nobis vnū sint. Et post pau-
ca: vt sint vnū, sicut et nos vnū sum⁹, ego in eis, et tu
in me, vt sint consummati in vnū, Joh. 17. Ideo
ap̄ls fideles monet, Ephe. 4. dicens: Soliciti sitis
seruare vnitatem spiritus (scz Christi) in vinculo pa-
cis, vnū corpus et vnus spūs, sicut vocati estis in

*Purgato-
rium*

vnū sum⁹